

מתאבלים על החורבן בכותל המערבי

(הסיפור מיועד ל' בטבת אך מתאר את תשעה באב)

עשרה בטבת הוא היום שבו החל המצור על ירושלים, מצור שהסתיים בחורבן העיר וחורבן בית המקדש הראשון. היום נקבע כאחד מארבעת ימי האבל על חורבן ירושלים ביחד עם צום גדליה, י"ז בתמוז ותשעה באב. המסורת מספרת שבתשעה באב נחרב גם בית המקדש השני על ידי הרומאים, ובאמת תשעה באב הוא יום צום ואבל המורגש מאד ברחוב הישראלי. עם זאת – היות שהוא חל בחופשת הקיץ היום הזה ומשמעותו אינם מקבלים ביטוי במערכת החינוך. משום כך בחרנו לתאר את האבל על חורבן בית המקדש בעשרה בטבת, (למרות שהסיפור מתאר את האווירה בכותל בתשעה באב) ודרכו לדבר על מקומו של המקדש בחיי העשייה והרוח של עם ישראל ועל מקומה של ירושלים כעיר שהמקדש שוכן בה. העיסוק בירושלים כעיר הקודש יעלה גם בסיפור הזה.

נקודות לדיון:

● מדוע האנשים בכותל נראים ליונה עצובים?

● בסיפור עולים ביטויים שונים לעצב: בכי, ישיבה על הארץ, צום, מנגינות עצבות כיצד אתם מביעים עצב?

● הזקנה והאנשים בכותל אבלים על חורבן בית המקדש? אילו דברים(דברים) זו לא המילה הנכונה אבל אני לא מצליחה להתנסח כרגע) יכולים לגרום לכם לעצב? מה בין עצב ואבל?

● אילו כלים יש לנו להתמודד עם צער, עצב או אבל?

● מדוע לדעתכם גם היום אלפי שנים אחרי החורבן יהודים בכל העולם אבלים?

● מתוך התיווך על הפער בין הסיפור שחל בט באב לעשרה בטבת אפשר להרחיב ולספר לילדים על ארבעת צומות החורבן ועל מנהגי האבלות הרבים שאת חלקם הם מכירים – כמו שבירת הכוס בחופה.

אנחנו ממליצים להרחיב ולספר על הכותל ועל מקום המקדש.

כמובן שאפשר להרחיב על אהבת חינם דרך סיפור האחים והאלומות.

אנחנו ממליצים להמשיך את השיח על הכותל ומעמדו המיוחד דרך הסיפור על כותל העניים.

הערה לגננת – הסיפור על כותל העניים הוא אגדה עממית, שאין לה בסיס במציאות ההיסטורית. הכותל שאנו ניצבים מולו היום הוא שריד לחומת תמך שסבבה את רחבת הר הבית עליו שכן בית המקדש שבנה הורדוס. האגדה בחרה למקם את הסיפור בתקופת המלך שלמה, שבנה את בית המקדש הראשון. יתכן שהאגדה נוצרה על רקע דלותם של יהודי ירושלים שפקדו את הכותל בדורות שעברו. מכל מקום מה שחשוב לנו הוא המסר של האגדה, לפיו רק מי שבונה במו ידיו זוכה לראות את מה שבנה מתקיים לאורך זמן.

כשרצה שלמה המלך לבנות את בית המקדש, אמר לו ה': "מקדש זה יהיה מקדשו של העם כולו, והם אלה שצריכים להקימו".

אסף שלמה את כל העם, הפיל גורל – וכך זכו השרים והעשירים להקים את כותל המזרח, הגבירים העשירים הקימו את הכותל הצפוני והדרומי, ואת הגג. הכהנים זכו לבנות את המקומות שנחשבים לליבו של בית המקדש - ארון העדות, שבו נשמרו עשרת הדברות, וחדר קודש הקודשים שעמד תמיד ריק, ורק הכהן הגדול נכנס אליו פעם אחת בשנה – ביום הכיפורים. שאר העבודות בבית המקדש ניתנו לשבט לוי, ובניית הכותל המערבי נפלה בחלקם של העניים.

העשירים מכרו תכשיטים וזהב, ובכסף שקיבלו קנו חומרי בניין יקרים ושכרו פועלים שעשו את העבודה במקומם, ומלאכתם נשלמה מהר. ואילו עבודת העניים התנהלה לאיטה, כי לא היה באפשרותם לשכור פועלים ולרכוש חומרי בנייה יקרים. אבל הם רצו מאד לקחת חלק בבניית המקדש, ולכן, במו ידיהם ובזיעת אפם חצבו אבנים כבדות ממערת צדקיהו ונשאו אותן על גבם, עד שהשלימו את בניית הכותל המערבי – הוא הקיר שתמך בבניין בית המקדש.

הדבר מצא חן בעיני ה', וכשבניית בית המקדש הסתיימה יצאה בת קול והכריזה: הכותל הזה, פרי עמלם של העניים, לא יחרב לעולם! לעולם אין השכינה זזה מן הכותל המערבי.

- דיון – איך קרה לדעתכם שדווקא הכותל המערבי, כותל העניים, נשאר כשריד לבית המקדש?

אנו בונים את ירושלים:

- יצירה קבוצתית – ציור תפילה אישית / כתיבה או הכתבה של מילות תפילה אישית. ואז הדבקת התפילות זו לצד זו - יצירת כותל בקשות.
- ליד הכותל – לצייר או להדביק תמונות של ילדים ובוגרים מכל העדות והמגזרים.

יומן מסע

ציור או הדבקת התפילה האישית גם ביומן המסע לצד תמונת הילד, או – אם יש – תמונה של בני המשפחה בכותל (למשל בבר מצווה של האח הגדול וכד')

לצייר כלים שלמדנו להתמודדות עם עצב.

עבודה עם בני המשפחה: איסוף סיפורי כותל במשפחה – אירועים מיוחדים חוויות מרגשות שהיו לבני הבית בכותל

<https://www.youtube.com/watch?v=TpEYkvYalds>

"מזכרת במקור":